

TA'LIM TIZIMINI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION TA'LIM TIZIMINING MODELI

Miliyeva Sayyora Solixon qizi,

Fan va texnologiyalar universiteti

“Tillar” kafedrası o‘qituvchisi

Annotatsiya: *Ta'lim tizimining hozirgi holati jiddiy o'zgarishlarga duch kelmoqda. Ta'lim muassasalari oldida hozirgi kunning muhim vazifalaridan biri o'quvchilar ma'naviyatini, madaniyatini, fuqarolik mas'uliyati va huquqiy o'ziga xosligini, tashabbuskorligini, rivojlanishiga qaratilgan innovatsion ta'lim tizimlarining ishlashini ta'minlash, mehnat bozoriga faol moslashish zarurligini ko'rsatmoqda.*

МОДЕЛЬ ИННОВАЦИОННОЙ СИСТЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ В РАЗВИТИИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СИСТЕМЫ

Милиёева Сайёра Солихон кизи,

Университет науки и технологий

преподаватель кафедры «Языки»

Аннотация: *Современное состояние системы образования претерпевает значительные изменения. Одной из важнейших задач, стоящих сегодня перед образовательными учреждениями, является обеспечение эффективного функционирования инновационных образовательных систем, направленных на развитие духовности и культуры обучающихся, формирование их гражданской ответственности и правового самосознания, инициативности, а также способности к саморазвитию. Это обуславливает необходимость*

активной адаптации обучающихся к современным требованиям рынка труда.

THE MODEL OF AN INNOVATIVE EDUCATIONAL SYSTEM FOR THE DEVELOPMENT OF THE EDUCATION SYSTEM

Miliyeva Sayyora Solikhon qizi,
University of Science and Technology
Lecturer at the Department of Languages

Abstract: *The current state of the education system is undergoing significant changes. One of the important tasks facing educational institutions today is to ensure the effective functioning of innovative educational systems aimed at developing students' spirituality and culture, fostering their civic responsibility and legal awareness, encouraging initiative, and promoting self-development. This highlights the need for students to actively adapt to the current requirements of the labor market.*

Ta'lim sharoitida innovatsion ta'lim tizimi bu didaktik va ta'lim jarayonlarining tartibliligini, ularni qabul qilingan pedagogik g'oyaga muvofiq ravishda o'zaro kirib borishini, kompleks tabiatining yaxshilanishi va o'zgarishini o'z ichiga olgan hayot faoliyatini tashkil etish usulidir. Shu sababli, innovatsion ta'lim tizimi, bir tomondan, psixologik-pedagogik faoliyatni tashkil etish, boshqa tomondan, o'quvchilarga ham pedagogik omil sifatida ta'sir ko'rsatadigan (o'qituvchilar, ma'ruzalar, darsliklar, uy vazifasi, sinf orqali) ijtimoiy pedagogik tashkilotdir

Maktabning innovatsion ta'lim tizimi nafaqat o'quvchilarni tarbiyalash bilan bog'liq bo'lgan haqiqiy pedagogik maqsadlarga, balki o'quvchining o'zi maqsadlariga bog'liq ravishda buyurtma qilingan ijtimoiy-pedagogik ob'ektdir.

Nazariy ishlarni o'rganish va har xil faoliyat turlarini empirik tahlil qilish, asosiy funktsional tarkibiy qismlarni ajratib ko'rsatishga imkon berdi.

Innovatsion ta'lim tizimining modeli: bo'linmalar, laboratoriyalar, ishlab chiqarish zonalari, bu yerda har bir tarkibiy qism faoliyat motivlari, maqsadlari, dasturlari, bo'lajak mutaxassisning faoliyatining muhim fazilatlarini rivojlantirish uchun quyi tizimning axborot asoslari hisoblanadi. Innovatsion ta'lim tizimi murakkab tuzilishga ega. Uning tarkibiy qismlari nazariy modelda ifodalangan maqsadlardir. Uni amalga oshirishni ta'minlaydigan faoliyat - faoliyat mavzusi, uni tashkil qilish va unda ishtirok etish, sub'ektlarni ma'lum bir jamoaga birlashtirgan faoliyat va aloqada paydo bo'ladigan munosabatlar, sub'ekt tomonidan o'zlashtirilgan tizimning muhiti va tarkibiy qismlarning ajralmas tizimga qo'shilishini va ushbu tizimning rivojlanishini ta'minlaydigan boshqaruvidir.[1, 4-sahifa]

Ta'lim tizimi modelining asosiy g'oyasi maktabning innovatsion o'quv markazini yaratishdir. O'quv-ishlab chiqarish, axborot-uslubiy va muvofiqlashtiruvchi va uslubiy bo'limlar markazning faoliyat ko'rsatadigan jihatlari hisoblanadi. Innovatsion va o'quv markazi faoliyatini tashkil etishning mavjud bo'limlari tarkibidagi zarur shart - bu o'quv va ishlab chiqarish laboratoriyalarini yaratishdir. Kelajakdagi mutaxassisning shaxsini modellashtirish ta'limning davlat ta'lim standarti: shaxsiy, mavzu asosida ishlash mezonlarini ishlab chiqishni o'z ichiga oladi. Buning yakuniy natijasi maktab o'quvchilarini o'zini o'zi anglash va o'zini o'zi belgilash madaniyatini tayyorlash, maqsadga muvofiq samarali faoliyatni loyihalashtirish va amalga oshirish, fan asoslarining universal usullarini o'zlashtirishdir.

Maktabda innovatsion ta'lim tizimini modellashtirishda menejmentning mazmuni talabalar, o'qituvchilar, ota-onalar, ish beruvchilarning birgalikdagi faoliyatini tashkil etish; umuminsoniy qadriyatlarga yo'naltirish, odamlar o'rtasidagi munosabatlarni insonparvarlashtirish, shaxsiy rivojlanishning asosiy

yo'nalishlarida individual taraqqiyotini takomillashtirishga yordam beradi. Innovatsion ta'lim tizimining tarkibiy qismlari - maqsadlar, faoliyat, faoliyat sub'ektlari, sub'ektlar o'rtasidagi munosabatlar, ta'lim maydoni, tizimni boshqarish hisoblanadi

Ta'lim tizimini rivojlantirishni boshqarish tizimga kiritilgan talaba shaxsini rivojlantirishda tizim va shaxsning o'zaro ta'siri, vosita va usullarni tanlash va uni boshqarishni talab qiladi. Maktabning innovatsion ta'lim tizimini amalga oshirishda bir necha bosqichlarni ajratib ko'rsatish kerak. Innovatsion ta'lim tizimi bosqichma-bosqich amalga oshiriladi. Har bir bosqichning o'ziga xos vazifalari, faoliyat turlari, tashkiliy shakllari, tizimni shakllantirish aloqalari mavjud.

Birinchi bosqich (bashorat qiluvchi) maktabning kelajakdagi innovatsion ta'lim tizimining nazariy kontseptsiyasini ishlab chiqish, uning tuzilishi va elementlari o'rtasidagi aloqalarni modellashtirish. Ushbu bosqichda axborot qidirish, pedagogik g'oyalarni tizimlashtirish, uslubiy jihozlar, o'quv materiallarini ishlab chiqish, me'yoriy-huquqiy bazani yaratish, maktabning innovatsion va o'quv markazi bo'limlari faoliyatini tashkil etish, hamfikrlar jamoasi, pedagogik texnologiyalarni tanlash va innovatsion ta'lim tizimi faoliyatining ustuvor yo'nalishlari, pedagogik izlanishlar, shuningdek, munosabatlar uslublari o'quv jarayonining barcha ishtirokchilari o'rtasida shakllanadi.

Ikkinchi bosqich (amaliyotga yo'naltirilgan) - bu innovatsion ta'lim tizimini joriy etish, laboratoriyalar, to'garaklar, bo'limlar, o'quv-ishlab chiqarish firmalari faoliyatini amalga oshirish. Talabalarni shaxsga yo'naltirilgan, individual, tabaqalashtirilgan yondashuvlar darajasida tayyorlash, mustaqillik, tashabbuskorlik, muloqot, mas'uliyat, uyushqoqlik va refleksivlikni shakllantirish, talaba va o'qituvchilar tarkibini, o'zini o'zi boshqarish organlarini rivojlantirish, ta'lim muassasalari hamkorligi.

Uchinchi bosqich (refleksiv) - bu kelajakdagi o'qituvchilarning kasbiy ahamiyatga ega bo'lgan fazilatlarini rivojlantirish, davlat ta'lim standartiga muvofiq ma'lum bir kompetensiyalarni rivojlantirish. Hamkorlik va ijodkorlik sohasida umumiy maqsad, tadbirlar, talabalar va kattalar o'rtasidagi munosabatlar bilan birlashish. Asosiy e'tibor ma'naviy, insonparvar, erkin, ijodiy shaxsni tarbiyalashga, yetakchilik va munosabatlarning demokratik uslubini rivojlantirishga qaratilgan.

Maktabda innovatsion ta'lim tizimini yaratish va rivojlantirish texnologiyasi quyidagi elementlardan iborat: yetakchi g'oyani aniqlash, asosiy maqsad va vazifalarni shakllantirish, maqsad va vazifalar asosida nazariy konsepsiyani ishlab chiqish; tashkil etish usullari va uslublarini, ularning o'zaro ta'sir mexanizmlarini konkretlashtirish, jarayonlar doirasida innovatsion pedagogik texnologiyalarning tegishli nazariy kontsepsiyasini va ularni amalga oshirish imkoniyatlarini aniqlash; buning uchun zarur shart-sharoitlarni loyihalashtirish va ularni amalda amalga oshirish, atrof-muhitning samarali rivojlanishidir. Maktabning innovatsion ta'lim tizimining shakllanish darajasini aniqlash uchun quyidagi baholash guruhlaridan foydalanish zarur: haqiqat mezonlari va sifat mezonlari. Haqiqat mezonlari quyidagi ko'rsatkichlar bilan ifodalanadi:

- ta'lim muassasasi hayotining tartibliligi (o'quv ishlari mazmuni, hajmi va mohiyatining maktab imkoniyatlari va sharoitlariga muvofiqligi);
- hamfikrlar jamoasining mavjudligi;
- ta'lim muassasasi sub'ektlari o'rtasidagi munosabatlarni demokratlashtirish va insonparvarlashtirish;
- ta'lim ta'sirini birlashtirish.

Sifat mezonlari quyidagi ko'rsatkichlardan iborat:

- tizimning taklif qilinayotgan innovatsion ta'lim tizimining modeliga yaqinligi darajasi, pedagogik kontseptsiyasi, g'oyalari va tamoyillarini amalga oshirish;
- maktabning psixologik iqlimi, pedagogik o'zaro munosabatlar sub'ektlari o'rtasidagi munosabatlar uslubi;
- talabalar va o'qituvchilarning shaxsiy, bilim, madaniy va ijodiy xususiyatlari darajasi. [2, 25-bet]

Maktabning innovatsion ta'lim tizimi murakkab ko'p qirrali tuzilishga ega va quyidagi tarkibiy qismlardan iborat: modelda ko'rsatilgan maqsadlar, uning amalga oshirilishini ta'minlaydigan faoliyat, faoliyat sub'ektlari, faoliyat va aloqa jarayonida vujudga keladigan munosabatlar, komponentlarning to'liq tizimga qo'shilishini ta'minlaydigan boshqaruv. Ajralmas tizimni rivojlantirish ijtimoiy, shaxsiy va umumiy kasbiy kompetensiyalarga o'tmoqda, bu bitiruvchiga mehnat bozorida va oliy ta'limi sohasida moslashuvchan harakat qilish imkoniyatini beradigan asos bo'lib xizmat qiladi.

Shunday qilib, Maktabning innovatsion ta'lim tizimi butun pedagogik jarayonni qamrab oladi, talabalar va o'qituvchilarning o'quv-ishlab chiqarish faoliyatini birlashtiradi. Ushbu tizim ochiq, jamiyat bilan o'zaro munosabatlar orqali o'quvchilarning jamiyatdagi moslashuvi va sotsializatsiyasiga hissa qo'shadi va jamiyat ehtiyojlariga mos ravishda modellashtiriladi.

ADABIYOTLAR:

1. Turg'unov S.T. "Ta'lim muassasalarini boshqarishda innovatsion faoliyat". Uzluksiz ta'lim T.: 2006 - 4-son.
2. Марварова А.Р. Инновационно воспитательные системы в условиях среднего профессионального образования М., Москва 2010.
3. Jumaniyozova M. Innovatsion faoliyat - ta'lim sifatining kafolatidir. j.Uzluksiz ta'lim. - T., 2004 - 6-son.

4. M.X.Baybayeva “Ta’lim tarbiya jarayonida innovatsion texnologiyalar” Monografiya: T.:2017.

5. R.J. Ishmuhamedov, M.A.Yuldashev “Ta’lim va tarbiyada innovatsion pedagogik texnologiyalar”. “Nihol” nashriyoti, -T. 2013.

6. Печеня, Л.Д. Организация экспериментальной и инновационной деятельности в учреждениях профессионально-технического и среднего специального образования : метод. рекомендации / Л.Д. Печеня, М.В. Бондар; под общ. ред. Э.М. Калицкого. 2-е изд., перераб. и доп. Минск, 2013.